

Sygn. akt VIII U 430/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Dorota Stańczyk

Protokolant p.o. protokolant sądowy Małgorzata Stec

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2017 roku w Lublinie

sprawy M. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 27 grudnia 2016 roku znak (...)

oddala odwołanie.

VIII U 430/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 grudnia 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego dla wnioskodawczynie M. P. od dnia 1 kwietnia 2009 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczynie była uprawniona do renty rodzinnej na podstawie decyzji ZUS Inspektorat w K. z dnia 4 lutego 2009 roku oraz prowadziła działalność gospodarczą. Rentę rodzinną pobierała w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 lipca 2012 roku i tym samym w tym okresie nie spełniała warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Po zakończeniu pobierania renty rodzinnej prowadziła zaś działalność gospodarczą i nie spełniała warunków pozwalających jej na wybór ubezpieczenia, gdyż w wyniku zaistniałej przerwy w ubezpieczeniu społecznym rolników nie posiada odpowiedniego okresu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu (k. 49, t. II akt KRUS).

Odwołanie od powyższej decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego złożyła wnioskodawczynie M. P., wnosząc o uchylenie decyzji w całości bądź tylko w części, tj. ustania ubezpieczenia za okres od dnia 1 sierpnia 2012 roku - po zaprzestaniu pobierania renty rodzinnej do chwili obecnej. Podniosła, iż wskazana decyzja nie uwzględnia faktu, że od wielu lat prowadzi ona gospodarstwo rolne oraz jednocześnie prowadzi działalność gospodarczą. Rentę rodzinną pobierała razem z nieletnim wówczas synem, w wysokości około 400 złotych. Fakt ten nie może dyskwalifikować definitywnie możliwości podlegania przez nią ubezpieczeniu rolniczemu, także po ustaniu prawa do renty rodzinnej (odwołanie k. 2-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (k. 9-10 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił i zważył, co następuje:

M. P. od dnia 1 stycznia 1991 roku podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy jako małżonka rolnika (decyzja z dnia 20 lutego 2004 roku k. 10, t. I akt KRUS). Jej mąż J. P. prowadził dodatkowo pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. (...) (bezsporne).

W dniu (...) roku mąż odwołującej zmarł. M. P. z dniem 24 listopada 2008 roku przejęła działalność gospodarczą po zmarłym mężu (zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k. 58, t. I akt KRUS). W dniu 29 grudnia 2008 roku Prezes KRUS wydał decyzję stwierdzającą spełnienie przez wnioskodawczynię warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników po podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej i wynikający z tego obowiązek opłacania składki kwartalnej w podwójnej wysokości na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz ubezpieczenie emerytalno – rentowe. W części decyzji zatytułowanej INFORMACJE, w punkcie 1, podpunkcie 3 znalazło się pouczenie, iż rolnik lub domownik, który rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu takiej działalności podlega nadal temu ubezpieczeniu jeżeli nie jest równocześnie pracownikiem, nie pozostaje w stosunku służbowym, nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawczyni zapoznała się z tym pouczeniem. Nadal prowadzi gospodarstwo rolne (k. 60, t. I akt KRUS, zeznania wnioskodawczyni, k.38v.).

Następnie w dniu 27 lutego 2009 roku Prezes KRUS stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników M. P., zmieniając jej status z małżonka rolnika na płatnika. W uzasadnieniu tej decyzji (pierwsze zdanie uzasadnienia) również znalazło się stwierdzenie, iż ubezpieczeniu społecznemu podlega rolnik posiadający gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny w rozumieniu przepisów podatkowych, a także małżonek i domownik, jeśli nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty (k. 64, t. I akt KRUS).

Jednocześnie w dniu 16 stycznia 2009 roku M. P. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym mężu J. P.. Prawo do tej renty uzyskała, wspólnie z małoletnim synem P. od dnia 1 stycznia 2009 roku (vide decyzja (...) Oddział w L. z dnia 4 lutego 2009 roku – k. 47, t. II akt KRUS). Prawo do renty rodzinnej dla wnioskodawczyni ustało w dniu 1 sierpnia 2012 roku (pismo ZUS z dnia 5 grudnia 2016 roku k. 46, t. II akt KRUS, zeznania wnioskodawczyni, k.38v.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 27 grudnia 2016 r. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od dnia 1 kwietnia 2009 roku (k. 49, t. II akt KRUS).

W toku postępowania w sprawie pełnomocnik wnioskodawczyni w dniu 5 lipca 2017 roku złożył wniosek o objęcie jej ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 1 kwietnia 2009 roku wskazując na brak odpowiedniego pouczenia w decyzjach stwierdzających jej podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników z dnia 29 grudnia 2008 roku i z dnia 27 lutego 2009 roku, podnosząc okoliczność niewłaściwego pouczenia jej o konsekwencjach otrzymania przez nią prawa do renty rodzinnej po mężu. Alternatywnie wniosła o objęcie ją tym ubezpieczeniem po dniu 31 lipca 2012 roku tj. po ustaniu prawa do renty rodzinnej (k. 37-39 a.s.).

Powyższy stan faktyczny nie był sporny między stronami. Sąd ustalił go w oparciu o dowody z dokumentów znajdujące się w aktach organu rentowego. Nie budziły one wątpliwości, co do ich autentyczności, formy, treści oraz nie zostały zakwestionowane przez strony, toteż brak było podstaw do odmówienia im waloru wiarygodności. W taki sam sposób ocenił zeznania wnioskodawczyni, jako logiczne oraz spójne z okolicznościami wynikającymi z analizy zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

Odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w trakcie trwania ubezpieczenia społecznego rolników wnioskodawczynie w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 lipca 2012 roku była uprawniona do renty rodzinnej po mężu J. P. i jednocześnie prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U z 10 marca 2008, nr 50, poz. 291 – w brzmieniu obowiązującym w dacie objęcia wnioskodawczynie ubezpieczeniem społecznym rolników i uzyskania prawa do renty rodzinnej), ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy podlega rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego oraz małżonek rolnika i domownik stale pracujący w gospodarstwie rolnym jeśli osoby te nie podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie mają ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 3a ust.1 tej ustawy ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Jednocześnie w myśl art. 5a ust. 1 tej ustawy rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2.528 zł.

Podkreślić należy, że art. 37 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi, że rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Nie jest sporny fakt, że wnioskodawczynie nie powiadomiła KRUS o fakcie pobierania renty rodzinnej.

Wnioskodawczynie od dnia 1 stycznia 2009 roku była jednocześnie uprawniona do renty rodzinnej oraz prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą. Przy tym od dnia 17 listopada 2008 roku stwierdzono podleganie przez nią ubezpieczeniu społecznemu rolników na mocy art. 5a cytowanej ustawy. Wnioskodawczynie nie poinformowała wówczas rolniczego organu rentowego o fakcie pobierania renty rodzinnej.

Oczywistym jest w świetle powyższego, że wnioskodawczynie od dnia 1 stycznia 2009 roku nie spełniała warunków do kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników, pomimo posiadania i prowadzenia gospodarstwa rolnego. Okolicznością bezwzględnie wyłączającą ją z tego ubezpieczenia społecznego było przyznanie jej prawa do renty rodzinnej. Z art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wynika bowiem, że ubezpieczeniu społecznemu rolników nie podlega osoba, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z treści art. 5a ust 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wynika, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal

temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie wymienione w tym przepisie warunki. Wnioskodawczyni nie spełnia więc przesłanek do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym rolników, gdyż nie spełnia przesłanej z art. 5a cyt. ustawy.

W toku postępowania wnioskodawczyni podnosiła, iż nie została ona w sposób prawidłowy pouczona o tym, że fakt pobierania renty rodzinnej po zmarłym mężu spowoduje wyłączenie jej z ubezpieczenia społecznego rolników. Powoływała się na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 20 maja 2015 roku, w sprawie o sygnaturze III AUa 171/15, w którym stwierdzono, iż uchybienie przez rolniczy organ rentowy obowiązkowi należytego poinformowania wnioskodawczyni o przepisach ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, regulujących podleganie temu ubezpieczeniu, stanowi wystraszającą podstawę do ustalenia, iż ubezpieczona nadal podlegała temu ubezpieczeniu.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie pouczenie skierowane wraz z decyzją z dnia 29 grudnia 2008 roku oraz treść uzasadnienia decyzji z dnia 27 lutego 2009 roku było prawidłowe, wystarczające i zrozumiałe dla wnioskodawczyni, na tyle, aby mogła ona ocenić, że pobieranie renty rodzinnej może powodować zmiany w jej statusie jako osoby ubezpieczonej w KRUS. Taka ocena nie wymaga szczególnej znajomości prawa. W żaden sposób wnioskodawczyni nie wykazała również, aby dochowała należytej staranności w uzyskaniu informacji w kwestii wpływu uprawnienia do renty po mężu na podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników. Powołanie się przez pełnomocnika wnioskodawczyni na w/w wyrok Sądu Apelacyjnego nie jest trafne. Orzeczenie to zostało wydane co prawda w podobnym stanie faktycznym, jednak nie identycznym. W cytowanej sprawie ubezpieczona znajdowała się w sytuacji wyjątkowej – uczestniczyła jednorazowo w 5- dniowym szkoleniu organizowanym przez Urząd Pracy. W jej wypadku interpretacja przepisów nie była oczywista, w związku z tym i pouczenia jakie otrzymała od Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie były prawidłowe, wystarczające i zrozumiałe dla wnioskodawczyni na tyle by mogła ocenić, że odbywanie 3 dniowego szkolenia w Powiatowym Urzędzie Pracy i otrzymanie z tego tytułu stypendium w kwocie 190 zł powoduje wliczenie tego okresu do okresów pracy wymaganych do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Taka ocena, zdaniem Sądu orzekającego, wymaga znajomości prawa, a w szczególności ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 79 ust. 1) a także ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (vide uzasadnienie wyroku SA w Lublinie z dnia 20 maja 2015 roku, sygn. III AUa 171/15). W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca – pobieranie renty lub emerytury jest wprost wymienione w przepisach jak i uwzględnione było w pouczeniach kierowanych do wnioskodawczyni wraz z kolejnymi decyzjami. Nie ma w tym wypadku mowy o niejasnościach czy trudnościach interpretacyjnych. Potwierdzają to inne wyroki Sądów Apelacyjnych, choćby wydany przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 9 stycznia 2013 roku, sygn. akt III AUa 633/12, w którym Sąd wskazał, że w razie wątpliwości, co do swojej sytuacji prawnej ubezpieczony może zwrócić się do ZUS, czy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o udzielenie mu niezbędnych informacji i wówczas zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) zostałby w niezbędnym zakresie pouczony. Brak dołożenia należytej staranności w uzyskaniu przez ubezpieczonego wiedzy na temat dla niego życiowo ważny, a mianowicie, czy podjęcie przez niego zatrudnienia będzie rodzić konsekwencje natury prawnej na płaszczyźnie ubezpieczenia społecznego, nie jest okolicznością usprawiedliwiająca, ani tym bardziej powodującą zmianę obowiązujących przepisów, w tym regulacji o pierwszeństwie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych i wyłączeniu spod ubezpieczenia rolniczego wskutek podjęcia przez ubezpieczonego zatrudnienia, co jest faktem niezaprzeczalnym.

Wyłączenie zaś wnioskodawczyni z ubezpieczenia społecznego rolników za okres objęty pobieraniem renty rodzinnej powoduje, że na dzień po ustaniu prawa do tej renty, w sytuacji prowadzenia działalności gospodarczej nie spełniała ona wymogów z art. 5a ust. 1 cyt. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników tj. podlegania nieprzerwanie co najmniej 3 lata temu ubezpieczeniu w pełnym zakresie. Brak jest zatem możliwości objęcia jej ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 1 sierpnia 2012 roku.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.